

Ahrenshoop – kolonia artystyczna nad Bałtykiem

K r z y s z t o f R o t t e r m u n d

Wielokrotnie bywał tu Albert Einstein, być może czerpiąc inspiracje do swych teorii naukowych, gdyż niepowtarzalna, specyficzna atmosfera tego miejsca zapewne sprzyjała genialnemu uczonemu w rozważaniach nad wszechświatem, czasem, przestrzenią, przemijaniem... Przebywali tu także Bertolt Brecht i Helene Weigel, żeby wymienić tylko tych najbardziej znanych.

Położona malowniczo między otwartym morzem a zatoką Saaler Bodden na półwyspie Fischland-Darß-Zingst wioska Ahrenshoop jest dziś swoistym symbolem dla każdego artysty plastyka, a od niedawna cieszy się także coraz większą popularnością wśród muzyków, którzy mają tu możliwość prezentacji swych talentów wykonawczych i kompozytorskich.

Pod koniec XIX wieku powstała w Ahrenshoop kolonia artystyczna, związana przede wszystkim z grupą malarzy pejzażystów, później także portrecistów, grafików, rzeźbiarzy, ceramików itp., którzy zakładali tu swoje atelier, pensje dla uzdolnionej artystycznie młodzieży, budowali stylowe wille, a także domy wczasowe i hotele. Zupełnie początkowo nieznaną i prawie odciętą od cywilizowanego świata miejscowość, „odkryta” w 1889 roku przez malarza Paula Müllera-Kaempffa, a nieco później przez innych twórców, szybko zdobywała sławę. Wymieńmy kilku najważniejszych „kolonistów” pierwszej generacji, założycieli tego artystycznego ośrodka. Prof. Paul Müller-Kaempff (1861-1941) wybudował tu w roku 1892 jako pierwszy swój Malerhaus, po nim podążali inni, m.in.: Elisabeth von Eicken (1862-1940), Hugo Richter-Lefensdorff (1854-1927), Theobald Schorn (1865-1913), Friedrich Wachenhusen (1859-1925), prof. Franz Triebisch (1870-1952), Friedrich Grebe (1850-1924), Anna Gerresheim (1852-1921), Karl Bartoschek (1870-1942). W 1910 roku w Ahrenshoop osiedlił się także znany fizyk z Berlina prof. dr Adolf Miethe (1862-1927).

Jeden z pierwszych Künstlerhausów (Domów Artystycznych) powstał w roku 1894, jako szkoła malarska „Sankt Lucas”, którą założył Paul Müller-Kaempff. Służy on obecnie do realizacji międzynarodowych projektów artystycznych i wszelkiego rodzaju spotkań ludzi sztuki, literatury, tańca, także muzyków. Placówka ta co roku przyznaje stypendia artystyczne (głównie dla młodych osób) w zakresie sztuk pięknych (malarstwo, rzeźba, grafika, fotografia, książka artystyczna, wideo, rzemiosło artystyczne, design), literatury, tańca (choreografia, performance) i muzyki (kompozycja). W Künstlerhaus Lukas może jednocześnie przebywać i pracować siedmiu stypendystów.

Stypendystami z dziedziny muzyki w roku 2008 zostało dziesięć osób, w tym po jednej z Finlandii i Węgier. Wśród nich znalazł się Sascha Janko Dragicević z Kolonii, student Krzysztofa Meyera w tamtejszej Hochschule für Musik, laureat wielu nagród na konkursach kompozytorskich.

Zagranicznymi partnerami realizowanych stypendiów i międzynarodowych projektów artystycznych są m.in. Baltic Artist Centre for Writers and Translators w Visby (Gotland, Szwecja), Muzeum Sztuki w Ystad (Szwecja), Deutsch-Russisches Haus w Kaliningradzie (Rosja), Nordnorsk Kunstnersentrum Svolvær (Norwegia), Stowarzyszenie Artystów z Litwy. Ważną instytucją partnerską jest także Hochschule für Musik und Theater w Rostocku. Z ramienia tej uczelni w jury przyznających stypendia w zakresie muzyki zasiada muzykolog prof. dr Hartmut Möller.

Künstlerhaus Lukas tętni cały rok życiem artystycznym, promieniującym na okolicę. Także w Kunstkatzen, jednej z najstarszych (w 2009 obchodziła jubileusz stulecia), najciekawszych i najbogatszych galerii miejscowości, również odbywają się koncerty, wieczory muzyczno-literackie i podobne imprezy artystyczne.

Oprócz licznych galerii sztuki, pracowni i warsztatów w Ahrenshoop znajduje się jedyna w swoim rodzaju galeria dźwiękowa (Klanggalerie) „Das Ohr” (ucho), mieszcząca się w budynku, którego podstawę stanowi rzeczywiście zarys ludzkiego ucha. To właśnie tutaj zbudował własne „siedlisko” pochodzący z Berlina kompozytor Lutz Gerlach. W Ahrenshoop osiedliła się także pianistka Ulrike Mai, współpracująca z Gerlachem w realizacji projektów muzycznych, koncertów i nagrań płytowych. W „Uchu” ma swoją siedzibę profesjonalne studio, w którym powstało już kilkanaście płyt CD z muzyką głównie Gerlacha, inspirowaną niepowtarzalnym krajobrazem regionu półwyspu będącym częścią parku narodowego Nationalpark Vorpommersche Boddenlandschaft. Realizowane w galerii dźwiękowej projekty muzyczne bazują głównie na symultanicznym łączeniu sztuk, efektów wizualnych z dźwiękowymi, gry światła i ognia (koncerty *open air*) ze skomponowanym tłem muzycznym, odgłosami przyrody, szumem morza itp. Posmak relaksacyjno-terapeutyczny takich produkcji jest w tym wypadku bardzo widoczny. W sali koncertowej Klangalerie znajdują się dwa fortepiany, co umożliwia zarówno recitale i duety fortepianowe, jak i występy solistów instrumentalistów, wokalistów i zespołów kameralnych. Projekty plastyczno-muzyczne, instalacje dźwiękowe, koncerty multimedialne itp. są więc na porządku dziennym zarówno w Ahrenshoop, jak i w innych miejscowościach tego pięknego regionu. Utwory fortepianowe Gerlacha, wykonywane głównie przez samego artystę, w zasadzie mieszczą się w nurcie muzyki o charakterze ilustracyjno-kontemplacyjnym, niekiedy z elementami jazzu i muzyki rozrywkowej. Natomiast produkcje Ulriki Mai, pianistki „klasycznej” (absolwentka Hochschule für Musik w Rostocku, uczestniczka szeregu międzynarodowych kursów mistrzowskich), obejmują głównie klasyczny i romantyczny repertuar. Artystka nie stroni jednak od muzyki współczesnej, a także utworów lżejszego kalibru, występując często w duecie z Gerlachem (utwory na dwa fortepiany lub cztery ręce). Niesamowite wręcz wrażenie robił np. koncert obojga artystów nad samym brzegiem morza, gdzie na ustawionych obok siebie na plaży dwóch fortepianach, przy szumie fal i „tupocie białych mew” rozbrzmiewały jazz, specyficzne w swym idiomie kompozycje Gerlacha, a także *Nokturn cis-moll* op. posth. Fryderyka Chopina.

Założona przez Lutza Gerlacha w 1997 roku w Berlinie wytwórnia płytowa LGM-Records, od roku 2001 mieszcząca się właśnie w „Uchu”, ma na swym koncie kilkanaście krążków. Przeważają kompozycje Gerlacha, zarówno fortepianowe (większość), jak i elektroniczne „soundscapes”, tria jazzowe, do klasycznych kwartetów smyczkowych włącznie. W wielu kompozycjach dominuje specyficzny, romantyczny idiom połączony z klasyczną harmonią, spokojem i nostalgią. Ale w LGM-Records powstała też płyta o jakże wymownym tytule *Ahrenshooper Social Club...*. O różnorodności proponowanej w Ahrenshoop palety artystycznej świadczą także

tytuły poszczególnych imprez muzycznych, jak *Classic Meets Jazz*, *Tradition trifft Moderne*, *Komposition trifft Improvisation*, *Frau trifft Mann* itp. To właśnie Lutz Gerlach i Ulrike Mai występowali w 2009 roku na uroczystej inauguracji BUGA (Bundesgartenschau) w Schwerinie.

Pomijając zmiany cywilizacyjne, dzisiejszy Ahrenshoop w zasadzie niewiele chyba różni się od tamtego sprzed ponad wieku, z czasów pionierskich, gdy pojawili się tu pierwsi koloniści artystyczni. Nowo budowane domy i wille nawiązują do architektoniki dawnej wsi, co przejawia się m.in. kolorystyką wystroju zewnętrznego i spadzistymi dachami pokrytymi tradycyjną strzechą. Przyjeżdżają tu chętnie zarówno miłośnicy przyrody, pięknych nadmorskich krajobrazów, jak i zainteresowani artystycznymi aspektami tej jedynej w swoim rodzaju miejscowości. A wczasowicze preferujący niemieckie wybrzeże Bałtyku znajdują w Ahrenshoop możliwość aktywnego i pasywnego wypoczynku. Mimo że świetność kolonii artystycznej dawno już minęła, Ahrenshoop nadal jest modny i przyciąga swym magicznym urokiem nie tylko osoby ze środowisk twórczych, lecz wszystkich pragnących połączyć nadmorski relaks z doznaniem estetycznymi.